

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai
Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai

Originalas paštu siunčiamas nebus

**DĖL: DVIDEŠIMT PIRMOSIOS LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS PROGRAMOS
NUOSTATŲ ĮGYVENDINIMO PLANO PROJEKTO**

2026 m. rugsėjo 7 d.

Šį kreipimąsi pasirašiusios organizacijos, išnagrinėjusios XXI Vyriausybės programą bei viešosioms konsultacijoms pateiktą derinti Dvidešimt pirmosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano projektą (toliau – Projektas), teikia savo pasiūlymą dėl Projekto papildymo.

XXI Vyriausybės programos 465 p. yra nustatyta:

„465. Stiprinsime nacionalinį audiovizualinį sektorių ir įgyvendinsime pažangiausią ES audiovizualinės rinkos stiprinimo praktiką. Užtikrindami vienodas sąlygas visiems rinkos dalyviams, sukursime šiuolaikišką tvarios investicinės partnerystės modelį, kuris skatins užsakomojo audiovizualinio turinio paslaugų teikėjus gilinti komercinę integraciją su vietos kūrybiniu sektoriumi per strategines investicijas į kokybišką turinį ir vietos talentus.“

Pažymėtina, kad šiuo metu Projekte nėra nuostatos, kuri tiesiogiai atspindėtų ir įgyvendintų minėtą Dvidešimt pirmosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos punktą.

Atsižvelgiant į tai, kad:

Lietuvoje pagaminama vis daugiau tarptautiniais apdovanojimais įvertinto kino. Vertinant vien Lietuvos kino centro duomenis, per 2025 m. sukurta 142 proc. daugiau nacionalinių ir bendros gamybos filmų nei praėjusiais metais. Bendros gamybos filmų skaičius didėja, nes Lietuvos kūrėjai vis aktyviau ieško ir randa partnerius užsienyje, taip pritraukia papildomą finansavimą iš kitų šalių. Nepaisant to, **šiam sektoriui siekiant augti, bet toliau išliekant priklausomam nuo vienintelio valstybinio finansavimo šaltinio, kyla strateginė grėsmė sektoriaus tvarumui ir plėtrai ateityje.**

Iš esmės keičiasi kino vartojimo įpročiai: Kino teatrus 2025 m. aplankė mažiau žiūrovų nei 2016 m.; lietuviško kino dalis juose sudaro vos 20% rodomo turinio. Taigi, vartotojai vis daugiau kino filmų žiūri per užsakomojo turinio platformas, o lietuviškas kinas nepasiekia žiūrovų: VOD platformose iš esmės nėra Lietuvos kūrėjų kino filmų ar serialų arba jie ten atsiranda ypatingai retai, o platformos savo ruožtu nėra suinteresuotos jų rodyti žiūrovams.

Kita vertus, Lietuvos radijo ir televizijos komisijos duomenimis, **vienos didžiausių tarptautinių užsakomojo turinio platformų unikalių vartotojų skaičius 2025 m. siekė daugiau nei 140 tūkst.** Pažymėtina, kad **absoliuti dauguma Lietuvoje veikiančių tarptautinių užsakomojo turinio platformų niekaip neprisideda prie Lietuvos kino sektoriaus gyvavimo: jose nėra rodomi Lietuvos kūrėjų kino filmai ar serialai, jos neinvestuoja į turinį nacionaline kalba.** Nepaisant to, šios platformos keičia žiūrovo įpročius, atpratina jį nuo nacionalinio turinio ir išveda Lietuvoje gaunamas pajamas į kitas valstybes palikdamos mažų valstybių kino sektorių ilgalaikę stagnacijai.

2018 m. lapkričio 14 d. buvo Direktyva (ES) 2018/1808 (**Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyva**)(toliau – Direktyva). **Direktyvoje numatyta teisė reikalauti, kad jų**

jurisdikcijai priklausantys arba į Lietuvos auditoriją orientuoti užsakomojo audiovizualinio turinio paslaugų teikėjai (*Video on Demand – VOD*)(pvz. *interneto platformos*) **teikėjai finansiškai prisidėtų prie Europos kūrinių gamybos.**

Šiuo metu 17 iš 27 ES valstybių narių pasinaudojo teise viena ar kita forma reikalauti finansinių įnašų iš VOD paslaugų teikėjų. Naujai įgyvendinančių arba reikšmingai plečiančių šias priemones šalių skaičius nuolat auga. Naujausi pavyzdžiai:

a) Estija. Nors iš pradžių direktyva buvo perkelta be šių įpareigojimų, dabartinė valdančioji koalicija sutarė parengti sprendimą, įpareigojantį VOD platformas prisidėti finansiškai prie vietinės rinkos bei pramonės plėtojimo. Šią priemonę įteisinantis teisės aktų pakeitimas jau parengtas ir šiuo metu yra svarstomas. Tikslas – išsaugoti turinį nacionaline kalba bei plėtoti nacionalinę audiovizualinę industriją. Estija ketina tapti 18-a ES valstybe nare, taikančia šią priemonę. Institucijų vertinimu, tikimasi, jog šie žingsniai pritrauks papildomas 1,5-2 mln. EUR investicijas į Estijos audiovizualinį sektorių kasmet.

b) Vokietija. Vokietija, įvertinusi, jog eilę metų veikianti priemonė yra tikslinga ir efektyvi, 2026 m. daugiau nei patrigubino įpareigojimus VOD paslaugų teikėjams, siekdama, jog ir toliau būtų kuriami ir rodomi kino filmai, serialai ar kiti Vokietijos kūrėjų kūriniai.

Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos užsakymu bendrovė „Smart Continent Management Institute“ atstovai atliko tyrimą „Kultūros turinio sklaidos skaitmeninėje erdvėje papildomo mokestinio reglamentavimo poveikio vertinimas“ bei jo ataskaitą pristatė 2026 m. rugpjūčio 28 d. 14 val. Pagrindinis šio tyrimo tikslas buvo išanalizuoti ir įvertinti papildomų kultūros finansavimo šaltinių, susijusių su kultūros turinio sklaida skaitmeninėje erdvėje, galimybes bei potencialų poveikį. Kiek tai liečia, minėtos Direktyvos nuostatos įgyvendinimą Lietuvoje, ekspertai nustatė ir rekomendavo, kad Lietuva gali nustatyti finansinį įpareigojimą, vis tik jį nustatant išlieka svarbus proporcingumas bei paprastas įgyvendinimo mechanizmas. Taigi, Projekto papildymas atitinkamu veiksmu būtų nuoseklus žingsnis racionaliai panaudojant valstybės resursus bei įgyvendinant nepriklausomų ekspertų rekomendacijas.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, šį kreipimąsi pasirašančios organizacijos siūlo papildyti Projektą nauju veiksmu:

Veiksmo pavadinimas	Įvykdymo data	Atsakingas vykdytojas	Dalyvaujančios institucijos
Parengti filmų ir kito audiovizualinio turinio skatinimo priemonę, jos įgyvendinimą siejant su Lietuvoje teikiančių paslaugas audiovizualinio užsakomųjų turinio paslaugų teikėjų lėšų skyrimu naujam nacionaliniam vaizdo turiniui finansuoti.	2027 m. II ketv.	KM	-

Asociacijos „Baltic Film & Creative Tech Cluster“

Asociacijos „Autorinio kino aljansas“

Asociacijos LATGA

Audiovizualinių Kūrinių Autorių Teisių Asociacijos Avaka

Lietuvos kinematografininkų sąjungos

Lietuvos kino operatorių asociacijos

Lietuvos gretutinių teisių asociacijos AGATA

Nepriklausomų prodiuserių asociacijos

vardu Asociacijos „Baltic Film & Creative Tech Cluster“ direktorius Romanas Matulis

A stylized, handwritten signature in blue ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke at the end.